

Rolnummer : 3
Arrest nr. 13 van 25 maart 1986

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door het Arbeidshof te Gent, bij arrest van 12 december 1979, in de zaak P.V.B.A. BRASSOTEX tegen LECLAIR Louis.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit :

de heren voorzitters J. DELVA en E. GUTT,
Mevrouw en de heren rechters I. PETRY, F. DEBAEDTS, L. DE GREVE L.P. SUETENS en D.
ANDRE,
en de heer griffier L. POTOMS,

zitting houdende onder voorzitterschap van de heer J. DELVA,

heeft het volgende arrest gewezen :

I. DE FEITEN EN DE VOORAFGAANDE RECHTSPLEGING

De heer L. LECLAIR werd op 1 februari 1971 als technisch-commercieel afgevaardigde aangeworven door de P.V.B.A. BRASSOTEX, met exploitatiezetel in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad. Hij oefende zijn werkzaamheden onder meer in het Nederlandse taalgebied uit.

Bij een in het Frans gestelde brief, ter post aangetekend verzonden op 31 juli 1975, werd hij onmiddellijk wegens dringende reden ontslagen.

De Arbeidsrechtbank van Dendermonde, afdeling Aalst, oordeelde dat de opzeggingsbrief nietig was wegens niet-naleving van het decreet van 19 juli 1973, op grond waarvan de ontslagbrief in het Nederlands diende te zijn gesteld.

Bij arrest van 12 december 1979 besliste het Arbeidshof te Gent dat zowel het decreet van 19 juli 1973 van de Cultuurraad van de Nederlandse Cultuurgemeenschap, als artikel 52 van de gecoördineerde wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken op de kwestieuze ontslagbrief van toepassing waren. Het Arbeidshof stelde nl. vast dat het decreet van toepassing was daar er tewerkstelling was in het Nederlandse taalgebied, terwijl de bestuurstaalwet eveneens van toepassing was, daar de exploitatiezetel van de firma in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad is gelegen. De ontslagbrief diende volgens beide normen in het Nederlands gesteld te zijn, doch de aard van de sanctie die voornoemde normen aan het niet-naleven van dit voorschrift verbinden, is verschillend.

Volgens het decreet van 19 juli 1973 is de ontslagbrief volstrekt nietig, terwijl volgens de bestuurstaalwet de onregelmatigheid van de ontslagbrief kan worden rechtgezet door de vervanging ervan door een naar de vorm regelmatig bescheid, en dit vanaf de datum van het vervangen bescheid. Het Arbeidshof stelde bijgevolg een conflict vast tussen het decreet van 19 juli 1973 en de bestuurstaalwet, en maakte een prejudiciële vraag aanhangig bij de afdeling bevoegdheidsconflicten

van de Raad van State.

Overeenkomstig artikel 110, § 1, van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof, is deze zaak naar het Hof verwezen.

II. DE RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Bij beschikking van 13 december 1984 heeft de voorzitter in functie de leden van de zetel van het Hof aangewezen overeenkomstig de artikelen 46, § 1, 48 en 49 van de organieke wet van 28 juni 1983.

Het bericht voorgeschreven door artikel 58 van de organieke wet van 28 juni 1983 is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 16 februari 1985.

De kennisgevingen voorgeschreven door de artikelen 60 en 113 van de organieke wet van 28 juni 1983 zijn gedaan bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 6 februari 1985 en aan de geadresseerden bezorgd op 7 februari 1985 blijkens de datum van het postmerk op de berichten van ontvangst.

De Vlaamse Executieve heeft een memorie ingediend op 8 maart 1985.

De Executieve van de Franse Gemeenschap heeft een memorie ingediend op 8 maart 1985.

Bij beschikking van 28 maart 1985 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest dient te worden gewezen verlengd tot 30 september 1985; bij beschikking van 25 september 1985 heeft het Hof deze termijn verlengd tot 31 maart 1986.

Bij beschikking van 30 mei 1985 heeft het Hof beslist dat de zaak in staat van wijzen is en heeft het de dag van de terechtzitting bepaald op 18 juni 1985.

Van deze beschikking is aan partijen kennis gegeven bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 31 mei 1985 en aan de geadresseerden bezorgd op 3 en 4 juni 1985 blijkens de datum van het postmerk op de berichten van ontvangst.

De advocaten van de partijen zijn van de datum van de terechtzitting in kennis gesteld bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 31 mei 1985 en aan de geadresseerden bezorgd op 3 juni 1985 blijkens de datum van het postmerk op de berichten van ontvangst.

Ter terechtzitting van 18 juni 1985 :

- zijn verschenen :

Mr. P. VAN ORSHOVEN, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Executieve, Jozef II-straat 30, 1040 Brussel,

Mr. S. MOUREAUX en Mr. P. LEGROS, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Executieve van de Franse Gemeenschap, Kunstlaan 19 ad, Brussel;

- hebben de rechters-verslaggevers, de Heer F. DEBAEDTS en Mevrouw I. PETRY, verslag uitgebracht;

- zijn voornoemde advocaten van partijen gehoord;
- heeft het Hof de zaak in beraad genomen.

Bij arrest van 30 januari 1986 heeft het Hof de heropening van de debatten bevolen en de dag van de terechtzitting bepaald op 20 februari 1986.

De partijen en hun advocaten zijn van de datum van de terechtzitting in kennis gesteld bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 31 januari 1986 en aan de geadresseerden bezorgd op 3 februari 1986 blijkens de datum van het postmerk op de berichten van ontvangst.

Ter terechtzitting van 20 februari 1986 :

- zijn verschenen :

Mr. P. VAN ORSHOVEN voor de Vlaamse Executieve, Mr. S. MOUREAUX en Mr. P. LEGROS voor de Executieve van de Franse Gemeenschap;

- zijn deze advocaten gehoord in hun pleidooien;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 52 en volgende, van de organieke wet van 28 juni 1983 die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. IN RECHTE

WAT DE PREJUDICIELE VRAAG BETREFT.

De prejudiciële vraag wordt door het Arbeidshof als volgt geformuleerd :

"Beveelt de voorlegging van het prejudicieel geschil betreffende de toepasselijkheid van het taaldecreet van 19 juli 1973 of de gecoördineerde wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken (K.B. van 18 juli 1966 inzonderheid artikelen 52 en 59) aan de Raad van State, afdeling bevoegdheidsconflicten".

De vraag is gesteld op grond van artikel 18 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State dat toentertijd bepaalde :

"De afdeling bevoegdheidsconflicten van de Raad van State is bevoegd bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak te doen over vragen betreffende de strijdigheid tussen een wet of decreet of tussen decreten van de Nederlandse Cultuurraad en de Franse Cultuurraad die haar door de hoven en rechtbanken of door enig ander rechtscollege worden voorgelegd".

De vraag is overgezonden naar het Hof op grond van artikel 110 van de organieke wet van 28 juni 1983 naar luid waarvan "de zaken betreffende conflicten tussen wet en decreet of tussen decreten onderling, die bij de inwerkingtreding van deze wet aanhangig zijn (...) bij de afdeling bevoegdheidsconflicten van de Raad van State (...) naar het Arbitragehof (worden) verwezen".

Het Hof ontleent zijn bevoegdheid aan de organieke wet van 28 juni 1983. Een zaak kan op twee manieren bij het Hof worden aanhangig gemaakt : hetzij door de Ministerraad of door een Gemeenschaps- of Gewestexecutieve - het Hof beschikt dan over vernietigingsbevoegdheid (artikel 1 van de organieke wet van 28 juni 1983) -, hetzij door een rechtscollege- het Hof doet dan uitspraak bij wijze van prejudiciële beslissing (artikel 15 van de organieke wet van 28 juni 1983).

In deze zaak moet het Hof uitspraak doen over een prejudiciële vraag. Het Hof moet dus uitspraak doen op grond van artikel 15, § 1, van de organieke wet van 28 juni 1983, dat bepaalt : "Het Arbitragehof doet, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak bij wege van arrest op vragen omtrent :

- a) de schending door een wet of een decreet van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten;
- b) onverminderd a), elk conflict tussen gemeenschapsdecreten of tussen gewestdecreten, die uitgaan van verschillende wetgevers en voor zover het conflict ontstaan is uit hun onderscheiden werkingsfeer".

Gelet op de bevoegdheid die aan het Hof werd toegekend door voormeld artikel, zal het Hof zich moeten uitspreken over de volgende vragen :

- 1) Schendt het decreet van 19 juli 1973 de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, door te bepalen dat het ook van toepassing is op "de natuurlijke personen en rechtspersonen die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen" ?
- 2) Schendt artikel 52 van de bij Koninklijk Besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten door te bepalen dat de nijverheids-, handels- en financiebedrijven waarvan de exploitatiezetel gelegen in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad, het Nederlands dienen te gebruiken voor bescheiden die bestemd zijn voor Nederlandssprekend personeel en in het Frans wanneer zij bestemd zijn voor Franssprekend personeel ?
- 3) In geval geen van beide normen door bevoegdheidsoverschrijding zou zijn aangetast, is het conflict tussen deze normen een conflict als bedoeld in artikel 15, § 1, b, van de organieke wet van 28 juni 1983 en zo ja, hoe dient dit conflict te worden opgelost?

A.1. De Vlaamse Executieve vordert dat het Hof zou beslissen dat:

1. in hoofdorde : artikel 59 van de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken en artikel 10 van het Taaldecreet van 19 juli 1973 van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap tegelijk toepassing vinden; derhalve de Franstalige afdankingsbrief van 31 juli 1975 nietig is en vervangen moet worden, waardoor de nietigheid wordt opgeheven vanaf de dag van de indiening van de vervangende stukken bij de griffie van de Arbeidsrechtbank;
2. in ondergeschikte orde : toepassing moet worden gemaakt van artikel 10 van het taaldecreet

van 19 juli 1973 van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap, en niet van artikel 59 van de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken; derhalve de Franstalige afdankingsbrief van 31 juli 1975 nietig is en vervangen moet worden, hetgeen meebrengt dat de nietigheid wordt opgeheven vanaf de dag van de indiening van de vervangende stukken bij de griffie van de Arbeidsrechtbank.

A.2. De Executieve van de Franse Gemeenschap vordert dat het Arbitragehof zou beslissen dat : het decreet van 30 juni 1982 "relatif à la protection de la liberté de l'emploi des langues et de l'usage de la langue française en matière de relations sociales entre employeurs et leur personnel ainsi que d'actes et documents des entreprises imposées par la loi et les règlements" in deze zaak van toepassing is met uitsluiting van de artikelen 2, 5, 10 en volgende van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

Over het decreet van 30 juni 1982.

B.1. Wat de vraag naar de toepasselijkheid van het decreet van de Franse Gemeenschap van 30 juni 1982 betreft, moet in de eerste plaats erop worden gewezen dat de partijen voor het Arbitragehof -zowel de partijen voor de feitenrechter als de andere - niet vermogen de inhoud van de aan het Hof gestelde vragen te wijzigen of te laten wijzigen.

Het is trouwens de verwijzingsrechter, en hij alleen, die gerechtigd is om zich uit te spreken over de toepasselijkheid in de tijd van een norm waarop men zich voor hem beroept en om in voorkomend geval te beslissen of aangaande die norm een vraag aan het Hof behoort te worden gesteld.

Zelfs als het Hof van oordeel zou zijn dat de rechter de normen die toepassing vinden op de feiten die met het geschil samenhangen niet juist bepaald heeft, kan het de gestelde vragen op dat punt niet verbeteren. Het Hof kan evenmin oordelen of een norm die niet door de verwijzingsbeslissing is voorgelegd, toepassing kan vinden op de feiten die op het geding betrekking hebben.

Over het decreet van 19 juli 1973.

B.2.a. Het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 regelt het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede voor de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

B.2.b. Bij arrest van 30 januari 1986 heeft het Hof uitspraak gedaan over een verzoek tot vernietiging van het decreet van 19 juli 1973, ingesteld door de Franse Gemeenschapsexecutieve. Het Hof heeft met name geoordeeld dat in artikel 1, eerste lid, van het decreet de woorden "of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen" moesten worden vernietigd wegens schending van de regels die door artikel 59 bis, § 3 en § 4, van de Grondwet zijn vastgesteld m.b.t. de materiële en de territoriale bevoegdheid van de Gemeenschapsraden.

B.2.c. Op grond van artikel 7, § 1, van de organieke wet van 28 juni 1983 hebben de door het Hof gewezen vernietigingsarresten een absoluut gezag van gewijsde vanaf hun bekendmaking in het

Belgisch Staatsblad. De vernietiging heeft bovendien terugwerkende kracht, zodat de vernietigde norm of het vernietigde gedeelte van de norm geacht wordt nooit te hebben bestaan.

Hieruit volgt dat het gedeelte van de prejudiciële vraag dat betrekking heeft op het decreet van 19 juli 1973 zonder voorwerp is.

Over de gecoördineerde wetten :

B.3.a. Sinds de inwerkingtreding van artikel 59 bis van de Grondwet zijn de gecoördineerde wetten op het taalgebruik in bestuurszaken van kracht gebleven :

- enerzijds in het Franse en in het Nederlandse taalgebied, met uitzondering van de in artikel 59 bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet beoogde gemeenten, diensten en instellingen, zolang ze niet door decreten vervangen varen.
- anderzijds in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad, het Duitse taalgebied, en de in artikel 59 bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet, beoogde gemeenten, diensten en instellingen, zolang ze niet door nieuwe nationale wetten vervangen worden.

Immers, de Gemeenschapsraden regelen, met uitsluiting van de nationale wetgever, ieder wat hem betreft, de materies van artikel 59 bis, § 3, van de Grondwet, voor hun territoriaal bevoegdheidsgebied als bepaald door artikel 59 bis, § 4, tweede lid van de Grondwet; de nationale wetgever oefent dezelfde materiële bevoegdheid uit in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad, het Duitse taalgebied en voor de in artikel 59 bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet beoogde gemeenten, diensten en instellingen die niet onder de bevoegdheidssfeer van de decretale wetgever ressorteren.

B.3.b. Het Hof is niet bevoegd om te oordelen of de Grondwet voor de inwerkingtreding van artikel 59 bis ervan, aan de nationale wetgever de mogelijkheid bood om het taalgebruik in de sociale betrekkingen te regelen. Alsdan was er immers slechts één wetgever; de bevoegdheid van het Hof hangt in wezen samen met de grondwettelijke grenzen van de respectieve bevoegdheden van verscheidene wetgevers.

B.3.c. Uit het arrest van het Hof van 30 januari 1986 vloeit voort dat de nationale wetgever zijn bevoegdheid niet heeft overschreden door in artikel 52 van de gecoördineerde wetten de exploitatiezetel van de werkgever als lokalisatiecriterium te gebruiken. Het door hetzelfde artikel aan de werkgevers die hun exploitatiezetel te Brussel-Hoofdstad hebben, opgelegde bijkomende criterium van de door de werknemer gesproken taal is met geen enkele grondwetsbepaling strijdig.

Om deze redenen,

Het Hof,

zegt voor recht :

1. Ten gevolge van het arrest van het Hof van 30 januari 1986 waarbij in artikel 1, eerste lid, van het decreet van 19 juli 1973 "tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de voor de wet en de

verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen" de woorden "of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen" worden vernietigd, is de prejudiciële vraag zonder voorwerp in de mate dat ze betrekking heeft op dit onderdeel van voormeld decreet.

2. Artikel 52 van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken houdt geen schending in van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 55 van de organieke wet van 28 juni 1983, op de openbare terechtzitting van 25 maart 1986.

De griffier,
L. POTOMS

De voorzitter,
J. DELVA